

idea

FREUD

YAS VE MELANKOLİ
HAZ İLKESİNİN ÖTESİNDE

METAPSİKOLOJİ — 3

METAPSİKOLOJİ
TAM İÇERİK

RUHSAL OLAYLARIN İKİ İLKESİ ÜZERİNE FORMÜLASYONLAR
(1911)

RUHÇÖZÜMLEMEDE BİLİNÇALTI ÜZERİNE BİR NOT (1912)

NARSİSSİZM ÜZERİNE. BİR GİRİŞ (1914)

İÇGÜDÜLER VE YAZGILARI (1915)

BASKI (1915)

BİLİNÇSİZ (1915)

I. BİLİNÇALTININ AKLANMASI

II. BİLİNÇSİZİN ÇOK ANLAMLILIĞI VE YERSEL BAKIŞ AÇISI

III. BİLİNÇSİZ DUYGULAR

IV. BASKININ TOPOGRAFI VE DİNAMİĞİ

V. BÇ.SİZ DİZGESİNİN TİKEL ÖZELLİKLERİ

VI. İKİ DİZGENİN İLETİŞİMİ

VI. BİLİNÇSİZİN TANISI

DÜŞLER KURAMINA METAPSİKOLOJİK BİR EK (1917 [1915])

YAS VE MELANKOLİ (1917)

HAZ İLKESİNİN ÖTESİNDE (1920)

EGO VE İD (1923)

ÖNSÖZ

I. BİLİNÇ VE BİLİNÇALTI

II. BEN VE O (İD VE EGO)

III. BEN VE ÜST-BEN (BEN İDEALİ)

IV. İÇGÜDÜLERİN İKİ SINIFI

V. BENİN BAĞIMLILIKLARI

MAZOŞİZMİN EKONOMİK SORUNU (1924)

GİZEMLİ BLOKNOT' ÜZERİNE BİR NOT (1925)

YADSIMA (1925)

SIGMUND FREUD
METAPSİKOLOJİ
III

FREUD
Metapsikoloji
III

YAS VE MELANKOLİ
•
HAZ İLKESİNİN ÖTESİNDE

Çeviren
Aziz Yardımlı

idea • istanbul

KISALTMALAR LİSTESİ

- Gesammelte Schriften* = Freud, *Gesammelte Schriften* (12 cilt), Viyana, 1924-34.
- Gesammelte Werke* = Freud, *Gesammelte Werke* (18 cilt), Ciltler 1-17 Londra, 1940-52, cilt 18 Frankfurt am Main, 1968. 1960'tan başlayarak bütün düzenleme S. Fischer Verlag (Frankfurt am Main) tarafından yayımlandı.
- Almanach 1937* = *Almanach für das Jahr 1937*, Viyana, Internationaler Psychoanalytischer Verlag, 1936.
- S.K.S.N. = Freud, *Sammlung kleiner Schriften zur Neurosenlehre* (5 cilt). Viyana. 1906-22.
- Collected Papers* = Freud, *Collected Papers* (5 cilt), Londra, 1924-50.
- Standard Edition* = *The standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud* (24cilt), Hogarth Press ve The Institute of Psycho-Analysis, Londra, 1953-74.
- P.F.L.* = *Pelican Freud Library* (15 cilt). Penguin Books, Harmondsworth, 1973'te başladı.

Freud'un ruhçözümlemenin kuramı üzerine yazılarının *Gesammelte Werke*'den (Imago Publishing Co. Ltd., Londra 1940; VIII, X, XIII ve XIV'üncü ciltler) yapılan çevirilerinin bu derleminde James Strachey'in editörlüğü altında ve Anna Freud, Alix Strachey, Alan Tyson ve Angela Richards'ın yardımları ile üretilen *Standard Edition*'un sunuş ve notlandırma yöntemi izlendi. *Standard Edition* bugün de Freud'un yapıtlarının Almanca yayımlarda da izlenen en tam ve en saygın derlemi olarak kalmayı sürdürmektedir. Notlarda göndermeler daha kolay erişilebilme olanağı dikkate alınarak *Standard Edition*'u izleyen *The Pelican Freud Library* yayımlarını belirtiyor.

İDEA CEP KİTAPLARI — 013

İdea Yayınevi

Şarap İskelesi Sk. 2/106-107 34425 Karaköy — İstanbul
iletisim@ideayayinevi.com / www.ideayayinevi.com

Bu çeviriler için © AZİZ YARDIMLI 2011

SIGMUND FREUD

Metapsikoloji

III

Yaş ve Melankoli

Haz İlkesinin Ötesinde

Birinci Basım 2000

İDEA CEP KİTAPLARINDA İkinci Basım 2011

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü

İdea Yayınevinin ön izni olmaksızın

yeniden üretilemez

İDEA CEP KİTAPLARI DİZİSİ 008 RUHBİLİM 3

SÜRELİ YAYIN

YAYININ ADI: Sigmund Freud, *Metapsikoloji III*

YETKİ SAHİBİ / SORUMLU MÜDÜR: ALİYE ZEYNELOĞLU

YÖNETİM YERİ: İDEA YAYINEVİ

Şarap İskelesi Sk. 2/106-107 34425 Karaköy — İstanbul

YAYININ SÜRESİ: 30 GÜNDE BİR

BASKI: BAYRAK MATBAASI

Davutpaşa Cad. 14/2 34015 Topkapı — İstanbul

DAĞITIM: YAYSAT

Doğan Medya Tesisleri, Hoşdere Yolu 34517 Esenyurt — İstanbul

Printed in Türkiye

ISSN 2146-1198

İDEA C1 2011/04

İçindekiler

YAS VE MELANKOLİ — 7
HAZ İLKESİNİN ÖTESİNDE — 35

Sözlük — 107
Çözümlmeler / Aziz Yardımlı — 111
Dizin — 117

YAS VE MELANKOLİ
(1917 [1915])

JAMES STRACHEY'İN NOTU

TRAUER UND MELANCHOLIE

(A) ALMANCA YAYIMLAR:

- 1917 *Int. Z. ärztl. Psychoanal.*, **4** (6), 288-301.
 1924 *Gesammelte Schriften*, **5**, 535-53.
 1946 *Gesammelte Werke*, **10**, 428-46.

(B) İNGİLİZCE ÇEVİRİLER:

“Mourning and Melancholia”

- 1925 *Collected Papers*, **4**, 152-70. (Tr. Joan Riviere.)
 1957 *Standard Edition*, **14**, 237-58. (1925 çevirisi üzerine dayalı ama büyük ölçüde yeniden yapılan çeviri.)

Ernest Jones'dan öğrendiğimize göre (1955, 367-8) Freud bu denemenin temasını ona 1914 Ocağında açıklamıştı; ve o yılın 30 Aralığında Viyana Ruhçözümleme Toplumunda üzerine bir konuşma yaptı. Denemenin bir ilk taslağını 1915 Şubatında yazdı. Bunu Abraham'a (§ 14) gönderdi ve ondan melankoli ile libidinal gelişmenin oral evresi arasında bir bağıntı olduğunu imleyen önemli bir gözlemi içeren uzunca yorumlar aldı. (Bkz. Abraham'ın 31 Mart 1915 ve Freud'un 4 Mayıs 1915 tarihli mektupları; her ikisi de Freud 1965a, ss. 206 ve 211-2'de kapsanır.) Denemenin son taslağı 4 Mayıs 1915'te bitirildi, ama, onu önceleyen deneme gibi (“Düşler Kuramına Metapskolojik Bir Ek,” 1917d), ancak iki yıl sonra yayımlandı.

Çok erken bir tarihte (büyük bir olasılıkla 1895 Ocak ayında) Freud Fliess'a melankoliyi salt nörolojik terimlerde açıklamaya yönelik ayrıntılı bir girişimini göndermişti (melankoli terimi altına kurallı olarak şimdi genellikle çöküntü/*depression* olarak betimlediğimiz durumları katiyordu) (Freud, 1950a, Taslak G).

Bu girişim özellikle verimli değildi ve çok geçmeden yerini konuya ruhbilimsel bir yaklaşıma bıraktı. Freud'un ön-görüşünün en dikkate değer örneklerinden birini ancak iki yıl sonra buluruz. Yine Fliess'a seslenen ve 'Notlar (III)' başlığını taşıyan bir elyazmasında görülür. 31 Mayıs 1897 tarihi taşıyan bu elyazması Freud'un Ödipus karmaşası üzerine ilk görüşlerini de kapsar (Freud, 1950a, Taslak N). Anlamı yer yer bulanık olacak denli sıkıştırılmış olan söz konusu pasaj bütününde alıntılanmaya değer:

'Ebeveynlere karşı düşmanca dürtüler de (ölmeleri dileği) sinircelerin bütünleyici bir bileşenidir. Bilinçli olarak saplantılı düşünceler biçiminde kendilerini gösterirler. Paranoyada kovalanma sabuklamalarında en kötü olan şey (egemenlere ve tekerklere patolojik güvensizlik) bu dürtülere karşılık düşer. Ebeveynler için zaman zaman — hastalıkları ya da ölümleri sırasında — şefkat etkin olduğunda baskılanırlar. Böyle durumlarda ölümleri için kendini kınamak (melankoli olarak bilinen şey) ya da onların gösterdikleri aynı [hastalık] durumları ile histerik bir biçimde kendini cezalandırmak (öç düşüncesi aracılığıyla) yasın bir belirisidir. Burada yer alan özdeşleşme, görebileceğimiz gibi, bir düşünme kipinden başka birşey değildir ve bizi güdüyü arama zorunluğundan kurtarmaz.'

Bu pasajda anahatlarında verilen düşünce çizgisinin melankoliye daha öte uygulanması Freud tarafından bütünüyle bir yana bırakılmış görünür. Gerçekten de, bu denemeden önce durumdan hemen hemen hiç söz etmez. Buna biricik kuraldışı Viyana Ruhçözümleme Toplumunda intihar üzerine bir tartışmadaki kimi

gözlemleridir (1910g). Orada melankoli ve normal yas durumları arasında bir karşılaştırma yapmanın önemini vurgularken, gene de ilgili ruhbilimsel sorunun henüz çözümsüz olduğunu bildirdi.

Freud'a sorunu yeniden açma olanağını veren şey hiç kuşkusuz narsissizm ve bir Ben-ideali kavramlarının getirilişi oldu. Bu deneme gerçekten de Freud'un narsissizm üzerine bir yıl önce yazdığı denemenin bir genişletilmesi olarak görülebilir. Tıpkı o denemenin (§ III.7) paranoya durumlarında 'eleştirel etmen'in işleyişini betimlemiş olması gibi, bu deneme de aynı etmeni melankolideki işleyişi içinde görür.

Ama bu denemenin imlemleri tek bir tikel patolojik durumun düzeneğinin açıklamasından daha önemli olmaya yazgılanmışlardı, gerçi o imlemler dolaysızca açık olmamış olsalar da. Burada kapsanan gereç 'eleştirel etmen'in *Küme Ruhbilimi*'nin (1921c) XI'inci Bölümünde bulunacak olan daha öte irdelenişine, ve bu da kendi payına *Ego ve İd*'deki (1923b) üst-Ben önsavına götürdü.

Bir başka çizgi boyunca, bu deneme bütün bir özdeşleşmenin doğası sorusunun bir yoklanışını gerektiriyordu. Freud ilkin onu libidinal gelişimin oral ya da yamyamlık evresi ile yakından bağıntılı ya da belki de ona bağımlı görme eğiliminde olmuş izlenimini verir. Böylece *Totem ve Tabu*'da (1912-13) ilksel hordanın oğulları ve babası arasındaki ilişki üzerine 'onu yeme ediminde onunla özdeşleşmelerini başardılar' diye yazmıştı. Ve yine, *Üç Deneme*'nin 1915'te yayımlanan üçüncü yayımına eklenen ama bu denemeden birkaç ay önce yazılan bir pasajda yamyamsı oral evreyi 'özdeşleşme biçiminde daha sonra çok önemli bir ruhbilimsel rol oynayacak bir sürecin öntipi olarak' betimledi (1950d), *P.F.L.*, 7, 116-7.) Şimdiki denemede özdeşleşmeden 'nesne-seçiminin bir ön basamağı, Benin bir nesneyi ilk .. ayırdediş kipi' olarak söz eder, ve 'Ben bu nesneyi kendi içine almak ister, ve libido gelişimin oral ya da yamyamlık evresi gereği bunu

yeme yoluyla yapmayı ister' sözlerini ekler.¹ Ve gerçekten de, gerçi oral evrenin melankoli ile ilgisini Abraham telkin etmiş olsa da, Freud'un kendi ilgisi konuyu 'Kurt Adam' olay öyküsünde (1918b) tartışmasının gösterdiği gibi daha şimdiden ona dönmeye başlamıştı (bu öykü 1914 yazında yazılmıştı ve içinde o evre önemli bir rol oynuyordu, bkz. *P.F.L.*, **9**, 347-9). Birkaç yıl sonra, özdeşleşme konusunu açıkça şimdiki tartışmanın sürdürülüşü olarak yeniden ele alan *Küme Ruhbilimi*'nde (1921c) önceki görüşte bir değişiklik — ya da belki de yalnızca onun bir durulaştırılması — ortaya çıkıyor görünür. Özdeşleşme, orada bildirildiği gibi, nesne-yatırımını *öncele-yen* ve ondan ayrı birşeydir, gerçi henüz 'ilk, oral evrenin bir türevi gibi davranır' deniyor olsa da. Bu özdeşleşme görüşü Freud'un sonraki yazılarının birçoğunda tutarlı olarak vurgulanır, örneğin *Ego ve İd*'in III'üncü Bölümünde olduğu gibi.

Orada (§ III.9) ebeveynlerle özdeşleşme 'bir nesne-yatırımının vargısı ya da sonucu olarak görünmez; doğrudan ve dolaysız bir özdeşleşmedir ve her nesne-yatırımından daha önce yer alır' diye yazar.

Ama Freud'un daha sonra bu denemenin en önemli özelliği olarak gördüğü şey melankolide bir nesne-yatırımının bir özdeşleşme ile değiştirilmesini sağlayan süreci açıklamasıydı. *Ego ve İd*'in III'üncü Bölümünde bu sürecin melankoliye sınırlı olmadığını ama sık sık yer aldığını ileri sürdü (§ III.1).

Bu gerileyici özdeşleşmeler, diyordu, büyük ölçüde bir kişinin 'karakteri' olarak betimlediğimiz şeyin temeliydiler. Ama, çok daha önemlisi, bu gerileyici özdeşleşmelerin çok erken olanlarının — Ödipus karmaşasının

¹'Introjection/içe-yansıtma' terimi bu denemede geçmez, gerçi Freud onu daha önce değişik bir bağında bu metapsikolojik denemelerin ilkinde kullanmış olsa da, bkz. *İçgüdüler ve Yazgıları*, § 45. *Küme Ruhbilimi*'nde (*P.F.L.*, **12**, ss. 134) özdeşleşme konusuna geri döndüğü zaman, 'introjection' sözcüğünü birçok noktada kullandı, ve sözcük, çok sık olmasa da, sonraki yazılarında göze çarpar.

çözülüşünden türeyenlerin — oldukça özel bir konum doldurmaya ve gerçekte üst-Benin çekirdeğini oluşturmaya başladıklarını ileri sürdü.

YAS VE MELANKOLİ

1. DÜŞÜN BİZE NARSİSSİSTİK RUHSAL RAHATSIZLIKLARIN normal ön-imesi olarak hizmet etmesinden sonra, şimdi melankolinin özü üzerine onu normal yas duygusu ile karşılaştırarak biraz ışık düşürmeye çalışacağız.² Ama bu kez, sonuçlarımıza herhangi bir aşırı değer biçmeye karşı bir uyarı olarak, bir noktayı kabul ederek başlamalıyız. Kavramsal belirlenimi betimlemeci psikiyatride bile kararsızlıklar gösteren melankoli çeşitli klinik biçimlerde kendini gösterir ki, bunların hep birlikte tek bir birliğe kümelendirilmesi pekinlikle doğrulanmış görünmez; ve bu biçimlerden bir bölümü ruhsal kökenli rahatsızlıklardan çok bedensel rahatsızlıkları anırtır. Gecimiz, her gözlemciye açık olan türde izlenimlerden ayrı olarak, doğalarının ruhsal kökeni tartışma götürmez az sayıda duruma kısıtlıdır. Böylece sonuçlarımız için genel bir geçerlik istemini başından bir yana bırakarak, kendimizi bugün elimizde olan araştırma araçları ile bütün bir rahatsızlıklar sınıfı için olmasa da en azından bunlardan küçük bir küme için tipik olmayan hemen hiçbir şey bulamayacağımız düşüncesi ile avutacağız.

²[Almanca *Trauer*'de İngilizce *'mourning'* gibi hem elem (*grief*) duygusu hem de bunun dışsal belirtisi demek olabilir. Bu denemenin İngilizce çevirisinin bütününde sözcük *'mourning'* olarak karşılandı.]

2. Melankoli ve yas arasındaki yakınlık her iki durumun genel tablosu tarafından aklanıyor görünür.³ Dahası, yaşamın etkilerine bağlı nedenler de, genel olarak saptanabilir oldukları yerde, her ikisi için çakışıyor görünürler. Yas bir kural olarak sevilen bir kimsenin ya da vatan, özgürlük, bir ideal vb. gibi onun yerini alan bir soyutlamanın yitişi üzerine tepkidir. Benzer etkiler altında birçok kimse durumunda yas yerine bir melankoli kendini gösterir ve bu nedenle onlarda hastalıklı bir eğilim bulunduğu kuşkusuna düşeriz. Yine oldukça dikkate değer ki, yası hastalıklı bir durum olarak görmek ve tıbbi sağaltıma yöneltmek hiçbir zaman aklımızdan geçmez, üstelik normal yaşam koşulundan ciddi uzaklaşmaları birlikte getirirse de. Belli bir zaman süresinden sonra üstesinden gelineceğine güveniriz, ve ona karışılmasını yararsız, giderek zararlı görürüz.

3. Melankoli ruhsal olarak derin bir acı veren keyifsizlik ve dış dünyaya ilginin ortadan kalkışı yoluyla, tüm etkinliklerin engellenişi ve öz-saygının kendini öz-kınamalarda ve öz-suçlamalarda anlatan ve sanrısız bir ceza beklentisinde doruğuna ulaşan bir indirgenişi yoluyla göze çarpar. Bu tablo yasin da tek bir kuraldışı ile aynı özellikleri gösterdiğini dikkate aldığımız zaman daha iyi anlaşılır: Öz-saygının bozulması yas durumunda bulunmaz. Ama bunun dışında aynıdır. Derin yas, sevilen bir kişinin yitirilişine tepki, aynı acılı ruh durumunu, dış dünya için ilginin yitişini — yitirileni anımsatmadığı sürece —, herhangi bir yeni sevgi nesnesi seçme — ki yası tutulmanın yerinin alınması demek olacaktır — yeteneğinin yitişini, yitirilenin anısı ile bağlı olmayan her etkinlikten uzaklaşmayı kapsar. Benin bu engelleniş ve kısıtlanışının yas tutmaya özel bir bağlılığın anlatımı ol-

³Kendisine konu üzerine birkaç çözümlemeci inceleme arasında en önemlilerini borçlu olduğumuz Abraham da (1912) bu karşılaştırmadan yola çıkar. [Karşılaştırmayı daha önce 1910'da, aslında daha da erken bir tarihte, Freud'un kendisi yapmıştı. (Bkz. Strachey'in notu.)]

duğunu ve bunda geriye başka amaçlar ve ilgiler için hiçbirşey kalmadığını kolayca anlarız. Aslında bu davranış bize ancak onu açıklamayı çok iyi bildiğimiz için patolojik görünmez.

4. Yas durumuna “acılı” bir durum demeyi de uygun bir karşılaştırma olarak göreceğiz. Aklınışı büyük bir olasılıkla acıyı ekonomik olarak karakterize etme durumunda olduğumuz zaman kendini gösterecektir.⁴ Şimdi, yasin yerine getirdiği iş neden oluşur? Sanmıyorum ki onu şu yolda sunmada zoraki birşey olsun: Olgusalılık sınaması sevilen nesnenin bundan böyle varolmadığını göstermiştir, ve tüm libidonun bu nesne ile bağlantılarından çekilmesi isteminde bulunmaktadır. Buna karşı şöyle anlaşılır bir direnç doğabilir: İnsanların bir libido konumunu, üstelik bir alması daha şimdiden kendini onlara gösteriyor olsa bile, isteyerek terketmedikleri genel bir gözlemdir. Bu direnç öylesine yeğün olabilir ki, olgusalıktan bir uzaklaşma ve sanrısız bir dilek çıldırısı yoluyla nesneye sıkı sıkıya bir sarılma yer alabilir.⁵ Normal olan şey olgusalığa saygının utku kazanmasıdır. Ama gene de olgusallığın buyrukları hemen yerine getirilemez. Ancak tek tek ve büyük bir zaman ve yatırım enerjisi harcaması altında tamamlanabilir, ve bu arada yitirilen nesnenin varoluşu ruhsal olarak sürer. İçlerinde libidonun nesneye bağlandığı anı ve beklentilerin her biri ortaya getirilir, aşırı-yatırıma uğrar ve onda libidonun çözülüşü tamamlanır.⁶ Olgusalılık buyruklarının tek tek yerine getirilmesini sağlayan bu uzlaşma işinin niçin böylesine olağanüstü acılı olması gerektiği ekonomik terimlerde kolay kolay anlaşılabilir. Bu acılı hazsızlığın bize kendiliğinden açık görünmesi dikkate değerdir. Ama, olgusal olarak, yas işi-

⁴[Bkz. *Baskı*, 4.'e dipnot.]

⁵Bkz. *Düşlerin Metapsikolojisi*, [§ 16ss].

⁶[Bu düşünce daha önce *Histeri Üzerine İncelemeler*'de (1895d) anlatılmış görünür: buna benzer bir süreç Freud'un Fräulein Elisabeth von R. olay öyküsünü 'Tartışma'sının başlarında bulunacaktır (*P.F.L.*, 3, 233).]

nin tamamlanmasından sonra Ben yeniden özgür olur ve engellemeden kurtulur.⁷

6. Şimdi yas üzerine öğrendiklerimizi melankoliye uygulayalım. Bir dizi örnekte açıktır ki, melankoli de sevilen bir nesnenin yitirilişine tepki olabilir; daha başka durumlarda, yitirilenin daha çok ideal bir doğada olduğu görülebilir. Nesne belki de gerçekten ölmüş değildir, ama bir sevgi nesnesi olarak yitirilmiştir (örneğin bozulan bir nişan durumu). Daha da başka durumlarda böyle bir yitirme varsayımına sarılmamız gerektiğine inanılır, ama neyin yitirildiği açıkça anlaşılabilir, ve hastanın da neyi yitirdiğini bilinçli olarak anlayamadığını varsaymak o denli yerinde olur. Giderek hasta melankoliye yol açan yitiği bildiği zaman bile durum böyle olabilir, çünkü *kimi* yitirdiğini bilmesine karşın onda *neyi* yitirdiğini bilmemektedir. Bu, yitikte hiçbir şeyin bilinçsiz olmadığı yas durumundan ayrı olarak, bize melankolinin herhangi bir yolda bilinçten çekilen bir nesne-yitimi ile ilgili olduğunu düşündürcektir.

7. Yas durumunda engelleniş ve ilgisizliğin Beni soğutan yas işi [*Trauerarbeit*] tarafından bütünüyle açıkladıklarını bulduk. Melankoli durumunda da bilinmeyen yitik benzer bir iç eylemde sonuçlanacak ve dolayısıyla melankolinin engellemesinden sorumlu olacaktır. Yalnızca, melankolik engelleme bizde bilmecemsi bir izlenim bırakır, çünkü hastayı böylesine bütünüyle soğutan şeyin ne olduğunu göremeyiz. Melankolik kişi bize yas durumunda olmayan birşeyi daha, öz-saygısının olağanüstü bir indirgenişini, Benin büyük ölçek bir yoksullaşmasını gösterir. Yas durumunda dünya yoksullaşmış ve boşalmıştır; melankolide bu Benin kendisidir. Hasta bize Benini değersiz, eyleme yeteneksiz ve ahlaksal açıdan kınanabilir olarak gösterir; kendini suçlar, kendine söver ve dışlanma ve ceza bekler. Kendini başkaları karşısında

⁷[Bu sürecin ekonomisinin bir tartışması aşağıda § 24 ve sonrasında bulunacaktır.]

aşağılar, böylesine değersiz bir kişi ile bağlı oldukları için akrabalarına acır. Kendisinde bir değişiklik olduğu yargısında bulunmaz, tersine öz-eleştirisini geçmişe genişletir, hiçbir zaman daha iyi olmamış olduğunu ileri sürer. Bu — başlıca ahlaksal — ‘küçüklük sabuklaması’ tablosu uykusuzluk ve beslenmenin reddedilişi ile ve tüm dirimli varlıkları sıkı sıkıya yaşama sarılmaya zorlayan iç-güdü’nün — ruhbilimsel olarak çok dikkate değer bir yolda — yenilmesi ile tamamlanır.

8. Kendi Benine karşı böyle suçlamalar getiren bir hastaya karşı çıkmak bilimsel olarak olduğu gibi sağaltım açısından da eşit ölçüde yararsız olacaktır. Hiç kuşkusuz belli bir yolda haklı olmalı ve ona görüldüğü gibi olan birşeyi betimliyor olmalıdır. Ve hiç kuşkusuz bildirdiklerinin bir bölümünü duraksamadan hemen doğrulamalıyız. Gerçekten de dediği denli ilgisizdir, sevgiye ve etkinliğe dediği denli yeteneksizdir. Ama bu, bildiğimiz gibi, ikincildir, bilmediğimiz ve yas ile karşılaştırılabilir olan ve Benini yiyip bitiren iç işin sonucudur. Kimi daha başka kendini-suçlamalarda da bize benzer olarak haklı görünür ve gerçekliği melankolik olmayan başkalarından daha keskin olarak algılar. Yeğînleşmiş öz-eleştiride kendini küçük, bencil, dürüstlükten yoksun, bağımsız olmayan ve her zaman özünün zayıflığını gizlemeye çabalamış bir insan olarak gösterdiği zaman, bildiğimiz kadarıyla kendini anlamanın oldukça yakınına gelmiş olabilir; ve kendimize yalnızca niçin böyle gerçekliğin erişilebilir olması için ilkin bir insanın hasta olması gerektiğini sorarız. Çünkü hiçbir kuşku yoktur ki, kim böyle bir öz-değerlendirme yapmış ve onu başkalarına anlatmışsa — bir değerlendirme ki daha önce Prens Hamlet tarafından kendisi için olduğu gibi başkaları için de yapılmıştı⁸ — ister gerçeği söylüyor, isterse kendine az çok haksızlık yapıyor olsun, hastadır. Yine kolayca görülebilir

⁸Use every man after his desert, and who should scape whipping? *Hamlet*, II, 2.